

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Jsou namátkové daňové kontroly neústavní?

V důsledku nálezu Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 1835/07 je v současnosti široce diskutována problematika tzv. namátkových daňových kontrol a jejich ústavnosti.

V citovaném nálezu Ústavní soud konstatoval, že použití daňové kontroly nemůže být zcela svévolné, nýbrž je třeba vyžadovat existenci správcem daně formulovaných důvodů k jejímu zahájení, tj. existenci konkrétních pochybností či podezření, že daňovým subjektem původně přiznaná a správcem daně vyměřená daň je nižší, než by měla být. Ústavní soud současně konstatoval, že důvody a podezření musí existovat v okamžiku zahájení kontroly a musí být správcem daně jednoznačně formulovány a daňovému subjektu sděleny a objektivně zachyceny v protokolu o zahájení kontroly. Jen obecně formulovaný zájem státu na řádném výběru daní takovým důvodem dle Ústavního soudu není.

Plné respektování shora uvedeného názoru nutně vede k závěru, že daňovou kontrolu nelze zahájit namátkově. Odůvodnění nálezu se opírá především o argumentaci, že postup správce daně, který zahájí daňovou kontrolu bez toho, že by zde a priori existovalo podezření o zkrácení daňové povinnosti a bez toho, že by byl daňový subjekt o konkrétních důvodech takového podezření při zahájení kontroly zpraven, je nepřípustným porušením autonomní sféry jednotlivce a proto i realizací pravomoci správce daně v rozporu s čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Argumentováno je i tím, že v případě akceptace zcela volné úvahy správce daně o tom, zda zahájí daňovou kontrolu, by byl vlastně takový postup správce daně založen na "presumpci viny", resp. na předpokladu, že každý daňový subjekt svou daňovou povinnost zkrátil a tím, že ani v trestním řízení nestačí k omezení jednotlivce a realizaci vyšetřovacích pravomocí orgánů činných v trestním řízení prostá skutečnost, že cílem jejich činnosti je odhalovat a stíhat trestnou činnost, ale teprve skutečnost, že zde existuje konkrétními skutečnostmi podložené podezření, že konkrétní jednatel se dopustil protiprávního jednání.

K citovanému nálezu Ústavního soudu je třeba uvést, že jeho závěry jsou v současné době vnímány nejednotně, a to nejen ze strany Ministerstva financí, finančních ředitelství a potažmo jednotlivých finančních úřadů, ale i ze strany odborníků na ústavní a daňové právo. Příznačné je, že na jeho závěrech se neshodl ani tříčlenný senát, který věc posuzoval, když nálezu obsahuje odlišné stanovisko předsedkyně senátu JUDr. Ivany Janů, která především poukazuje na to, že nálezu nedostatečně rozlišuje mezi daňovou kontrolou a vytýkacím řízením a argumentuje, že pro daňovou kontrolu platí, že jejím účelem je zjištění nebo prověření daňového základu nebo jiných okolností rozhodných pro správné stanovení daně. Zjištění nebo prověření rozhodných okolností dle JUDr. Janů přitom vůbec neznamená, že správcem daně má podezření o zkrácení daňové povinnosti; naopak, může jít i o nahodilé prověření správnosti toho, zda daň byla stanovena správně či nikoli.

Lze uzavřít, že závěr, že namátková daňová kontrola je protiústavní, je za současného stavu zatím předčasné. Zda se názor obsažený v citovaném nálezu Ústavního soudu v soudní praxi a následně v praxi správců daně skutečně prosadí, lze v současnosti jen obtížně předvídat. Příležitost vypořádat se se závěry tohoto rozhodnutí (a akceptovat je či nikoli) však obecné soudy i Ústavní soud budou jistě mít, neboť lze předpokládat, že nález a jeho odůvodnění, jemuž se navíc dostalo široké publicity, bude v praxi v řadě daňových sporů kontrolovanými daňovými subjekty využíván.

Plné znění nálezu Ústavního soudu naleznete [ZDE](#).

Vladislav Jirka, Ph.D., advokát
autor spolupracuje s advokátní kanceláří ŠACHTA & PARTNERS, v.o.s.

[ŠACHTA & PARTNERS, v.o.s.](#)

Radlická 28/663

150 00 Praha 5

Tel.: +420 251 566 005

Fax: +420 251 566 006

Mail: jurista@jurista.cz

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Systémová podjatost ve správním řízení aneb požadavek na překročení nadkritické míry rizika systémové podjatosti](#)
- [Bezpilotní systémy vlastní konstrukce v kategorii Specific: regulatorní požadavky a praktické aspekty](#)
- [Pacht závodu a zákaz přenechání věci třetí osobě](#)
- [Digitální důkazy z webu v soudním řízení: jak doložit, co bylo online zveřejněno?](#)
- [Nepravomocné povolení stavby a změna územního plánu](#)
- [Letiště a letecké stavby](#)
- [Nejvyšší správní soud vymezuje nové hranice zneužití práva u běžných nákladů na reklamu](#)
- [Limity dohledu nad výkonem znalecké činnosti](#)
- [Stavebníci získávají od roku 2026 silnější pozici v soudních sporech o povolení stavby](#)
- [Novela zákona o spotřebitelském úvěru: zásadní regulatorní přelom, který změní finanční trh i praxi poskytovatelů spotřebitelských úvěrů](#)
- [Regulace cen taxislužby v roce 2026: co se mění a jaké mají obce možnosti?](#)